

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 12. SIBIIŪ, 15 DECEMBRE 1891. Anulŭ XXII.

DIN CARŪ PĂRȚI ALE IMPERIULUI ROMANŪ S'AŪ ADUSŪ COLONIILE ROMANE AȘEDATE ÎN DACIA.

Scriitorii Româniŭ nu s'aŭ ocupatŭ mai din adinsŭ, de întrebarea acésta; scriitorii străiniŭ aŭ atinsŭ materiile referitoare la întrebare, dar mai mulți aŭ făcutŭ combinațiunii malițioșe, pentru de a întuneca istoria antică a nóstră, originea și limba nóstră, și fără ca combinațiunilorŭ lorŭ se le dea vr'o valóre de scrutare și sciință seriósă.

Nu e loculŭ aci ca se citezŭ, că cine și ce scrie, și se staŭ în cértă cu ei; ci eŭ voiŭ pertracta întrebarea și respunsulŭ numai pentruca noi Româniŭ să ne lămurimŭ asupra materiei, altcum de cea mai mare însemnătate pentru noi; și dóră numai după încheierea mai multorŭ pertractării referitoare la materiă, se facŭ o recensiune asupra scrierilorŭ străine.

Eutropie, unŭ istoricŭ romanŭ în opulŭ seu „Breviarium Historiae Romanae“ cartea a VIII-a capŭ II. scriindŭ despre *Ulpie Crinitŭ Traianŭ* împératulŭ Romei, đice: „Traianŭ, după-ce a învinsŭ pe Decebalŭ, a subjugatŭ Dacia și a făcut'ó provinciă romană“. Apoi la capŭ VI. vorbindŭ despre *Elie Adrianŭ*, următóriulŭ lui Traianŭ đice; „Adrianŭ învidiándŭ gloria lui Trăianŭ, de locŭ a părăsitŭ trei provinciŭ, ce Trăianŭ le-a adausŭ împériuluiŭ și a revocatŭ ostile din Assyria, Mesopotamia și Armenia și-a vrutŭ, ca granița imperiuluiŭ să fiă Eufratulŭ. Totŭ aceea a nisuitŭ să facă și cu Dacia, dar amicii l'aŭ îngrozitŭ, ca nu cumva *mulți cetățeni romani*

să se tradeze barbarilor, pentru aceea, că Traianu după-
ce a învinsu Dacia, *din totă lumea romană a strămutatū
acolo mulțime nemărginită de omeni pentru de a cultiva
agriū și a împopula orașele*¹⁾.

Traianu la 105—106 după Christosu încheindū resboiulū
cu Dacia, de locū a începutū de a duce coloniū romane în
Dacia. Eutropie a scrisū istoria sa și respective unū estrasū
din istoria romană, pe timpulū domniei împăratulū Valente
Maximū, 364—378 după Christosu; dar fiindcă s'a constatatū
că Eutropie a muritū la anulū 370 după Christosu elū a
scrisū cu 265 de ani după timpulū colonisării Daciei.

Istoricū din timpulū colonisării Daciei, nu scriu, că Traianu
ce felū de coloniū romane a adusū în Dacia, și anume, că
din cari țeri și din cari popore; Traianu a scrisū unū co-
mentariū despre resboiulū dacicū (ca și Iulie Cesare despre
resboiulū Gallicū), dar s'a perdutū; asemenea se aseréză, că
și istoriculū escelinte romanū Cornelie Tacitū a scrisū o
carte despre resboiulū cu Dacia, dar și acēsta s'a perdutū;
éră în codicele Iustiniamū se înșiră constituțiunile începēndū
dela împăratulū Adrianū, ca și cum arū fi fostū o afuriseniā
asupra acestorū coloniū. Unū combină, că în fundamentulū
columnei Traiane din Roma, statua rădicatā în onórea lui
Traianu, și pe carea în figurī cioplite în pétră se aflā descrišū
totū resboiulū cu Daciū, — s'ar fi depusū unū comentariū alū
lui Traianū.

Astfelū Eutropie, după colonisare la 260—265 de ani
vine și ne spune, că Traianu „*ex toto orbe Romano*“ adecă:
din „*totă lumea romană*“ a adusū coloniile în Dacia, și
astfelū Eutropie đice ceva, ce n'a vėđutū însuși, — đice ceva
ce n'a auđitū dela aceia, cariū aū vėđutū seū a scrisū pe
timpulū colonisării, și nu ne spune isvorulū.

¹⁾ Eutropie Cart. VIII. capū VI. Idem de Dacia facere conatum, amici
deterruerint, ne multi cives Romani barbaris traderentur; propterea, quod
Traianus victa Dacia, ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum trans-
tuberat ad agros et urbes colendas.

Scriitorii străini, din secolul trecut și de acum, parte, fără atare studiu serios, parte din atare antipatiă cătră noi Români și de a face atare politică reu voitore originii, limbii și esistenței noastre, acele patru cuvinte „*ex toto orbe romano*“ le-au esplicat în felurite moduri.

Unii dîcî, că Eutropie sub „*tôtă lumea romana*“ a înțelesu *provinciile*, în cari pe timpul colonisării s'a vorbitu limba vulgară (popurală) romană, și astfel Traianu a adus în Dacia, coloni celu puțin în partea cea mai mare, din țeri și din popore romane, cari au vorbitu limba poporală romană.

Alții dîcî, că Eutropie sub „*tôtă lumea romană*“ a înțelesu *totu imperiul romanu*, adecă și provinciile romane din Asia și Africa, — și că Traianu a adus coloni din felurite țeri și din felurite popore, — *nesce adunături din tôte părțile*. Și după-ce au ajunsu la aceste „adunături de popore“ facu combinațiuni asupra originii noastre, încâtu 'ți stă mintea în locu, față de atata prostia seú atata blăstemăție.

Firesce, că pe Eutropie nu-lu putem întreba, că cum a înțelesu elu „*ex toto orbe romano*“ dar eu dîcî, că decă aru fi vrutu elu, ca sub „*Orbis Romanus*“ (lumea romană) să înțelegă „*imperium Romanum*“ (imperăția Romană), de bunăsama aru fi pusú *ex toto imperio Romano*.

Dar spre norocire, atare conceptu în tôte timpurile și la tôte poporele are totu acelu înțelesu. Lumea elina seú grecă a ținutu până acolo, până unde s'a estinsu limba elina seú grecă; lumea romană a ținutu până acolo, până unde s'a vorbitu limba popurală romană; prin epitetul elinu ori romanu, adausu cuvintulu lume, conceptulu arată, că înțelesulu e: *lumea națională* a acelu poporu; și lumea națională se estinde până acolo, până unde se vorberse limba unui poporu. Așa auđimú ađi adeseori pe Magiaru esprimându-se: „N. megyében magyar világ van. (în comitatulu N. e lume maghiară) vrea să dîcă, că acolo locuiescu Magiaru, se vorberse magiariesce; decî nu în tôte comitatele e lume ma-

ghiară, deși toate comitatele sîntu într'o țară; din contră, lumea națională se estinde și peste granițele unei țeri, până acolo, unde locuiescú ómenî totú din acelașu poporú p. e. nu numai în Germania e lumea germăná, ci și peste hotarele ei unde locuiescú germanii; — în acestú modú, *Orbis Romanus* nu a fostú identicú cu teritoriulú imperiulú romanú, — ci cu teritoriile, în cari s'a vorbitú limba romană poporală.

Așa dară nu se póte sustînea părerea, că sub lumea romană se înțelege întregú imperiulú romanú, și că coloniile romane aduse în Dacia aú fostú adunături de totú felulú de popóre din imperiulú întregú. Se pertractămú și a dóua părere.

Décă scriitorii străini așa de multú daú pe Eutropie pentru dubiositatea împărutá despre *Orbis romanus*, și pentru cele, ce díce despre retragerea lui Aurelianú din Dacia, — și decă acei scriitori străini aú studiatú seriosú cauza, și n'aú ochi diochiați de politica lorú, atunci chiar în citatulú latinú din Eutropie, apriatú potú vedé, că Adrianú împératulú, carele a urmatú lui Traianú și a domnitú dela 118 până la 139 după Christosú a fostú îndemnatú, ca să părăsescá Dacia, dar amicii lui i-aú dísu, — ca se nu facá acésta „*ne multi cives Romani barbaris traderentur*” adecá, că nu cumva *mulți cetățeni Romani* să fiá predați pe mâna barbarilorú!

Astfelú, fiindú colonizarea la anulú 105—106 după Christosú și Adrianú domnindú dela 118 până la 139 după Christosú dela colonizare în 20—30 de anî aú fostú în Dacia *mulți cetățeni Romani*, — și ce e mai raționalú, de câtú a pricepe și a vedea acuma, — că acesti *mulți cetățeni Romani*, aú fostú chiar acei cetățeni Romani, cari aú fostú aduși în Dacia, chiar de Traianú cu coloniile romane.

Dar să ilustrămú dícerea; „*multi cives Romani*” adecá: mulți cetățeni Romani.

Pentru acésta trebuie se percurgemú istoria drepturilorú publice, ca se cunóscemú pozițiunea de dreptú a popórelorú pe timpulú lui Traianú. Pe timpulú lui Traianú în imperiulú romanú aú fostú mai multe feluri de drepturi publice în im-

periu, așa pentru persoane, precum pentru orașe, coloni și locuitorii din țerile cucerite făcute provinciile romane.

Roma fundându-se la anul 753 ant. Christosă la începută a avută ună teritoriă forțe mică, și omeni, cari locuiau pe acestă teritoriă, mai alesă Latini și Sabinii dela Roma, s'au numită; Romanii și încă sub regii primii s'a creată: *Ius civitatis Romanae*, adecă; dreptul cetățenimii romane, — ală unui cetățenă romană, — ce însă nu l'au avută toți locuitorii teritoriului. *Cives Romanus* avea multe drepturi personale și publice, și era ca o demnitate a fi cetățenă romană.

S'au începută luptele cu Latini și poporele vecine, — dar progresulă nu era precumă ilă doriaă, pentru acăsta la anulă 493 ant. de Christosă Romanii au legată federe (ună felie de alianță) cu latini și acestia s'au numită „socii latini nominis (soți cu numele latini) însă așa, încată Latini nu erau de totă independenți, și din relațiunile de federe s'a desvoltată ună altă dreptă publică: *Ius Latii*, sêu *latinitatis* (dreptulă țerii Latiiului, sêu a latinității), care a fostă dreptă mai mică, decătă *jus civitatis Romanae*, — mai restrinsă și față de persoanele și față de instituțiunile publice ale Latiniloră. La anulă 338 înainte de Christosă Romanii au desfăcută legătura cu Latini, deși aveaă limbă și religiune comună, — pentrucă s'au simțită așa de tari, încată să potă stăpăni pe socii latini nominis și respective să-și lățescă domnia peste Latini, — și după-ce i-au învinsă, au dăruită persoane și orașe cu *jus civitatis romanae, sine suffragio*, adecă, fără votă de constituțiune și fără de a avea dreptă la magistratură în Roma, — mai târziu, astfelă de restringere s'a retrasă.

Îdată, după-ce Romanii s'au vedută în pace din partea Latiniloră, au pornită ca se cucerescă celelalte popore ale Italiei de atuncea, și până la anulă 268 înainte de Christosă au cucerită dela râulă Arno din Etruria, și dela orașulă Striminium din Umbria, până la orașulă Regium din vârfulă sudică alu Italiei de atuncea, și astfelă s'a efectuită unitatea Italiei de atuncea sub hegemonia și voința tare a Romaniloră. Acuma

Romani, pe unele popore, cari s'au predatu mai usor se au avutu inca virtute militara, le-a numitu: Socii italicu nominis, adeca: soți cu numele italicu, și dela 268 ant. Christosu pentru tota Italia de atunci s'a desvoltatu dreptulu publicu numitu: *Jus italicum* (dreptulu italicu) care a fostu mai micu și mai restrinsu decatu: jus civitatis Romanae și respective decatu jus Latii seu latinitatis, pentrucă poporele erau mai greu de gubernatu in imperiulu lătitu.

Dupa-ce Romani la 241 ant. Chr. au cuprinsu insula Sicilia, și-au îndreptatu armele in contra Celtilor seu Gallilor dela nordulu Etruriei și Umbriei — aseđati pana in Alpi, in asa numita Gallia Cisalpina (dincoce de Alpi); La 224—222 ant. Christosu Romani cuprindu Gallia Cisalpina, și o impartu in G. Cispadana (dincoce de rulu Padus) și G. transpadana (dincolo de rulu Padus) și o alaturaza Italiei de pana acuma, și Gallia Cisalpina o numescu: Italia Celtică seu Italia de susu. Virtutea romana inse n'a lanceđitu, ci a trecut și in Gallia transalpina (G. dincolo de Alpi și dela 59—50 ant. Christosu au alaturatu imperiulu și G. transalpina, și atunci pentru ambele Galii s'a desvoltatu dreptulu publicu: *Jus Galliarum* Acestu dreptu publicu a fostu și mai micu decatu: Ius italicum; insa pentru acesta, coloniile cari s'au dusu din Latiu, au capetat ju Latii sau latinitatii, era cari s'au dusu din Italia (dela Regium pana la Arno și Ariminium) au capetat ju italicum. Intra drepturile ambelor Galii a intratu o diferinta, — caci imperatul Octavianu la anul 42 inainte de Christosu Gallia cisalpina a alaturat'o și contopit'o cu Italia vechia, și deatunci Gallia-cisalpina s'a numitu: Italia celtică și Italia de susu; și dreptulu italicu s'a lătitu și peste Celtu seu Gallii din Italia de susu, — pana-ce jus galliarum a ramasu inca pentru Gallia transalpina (Francia de adu).

La 89 inainte de Christosu Iulie Cesare, ca consul și tribunii M. Plantie Silvanu, precum Gaie Papirie Carbone au adusu legea: *pentru primirea Italilor in Ius civitatis Romanae*. Precum amu aratat, Italia era atunci numai pana

în Gallia Cisalpina, — și astfel Italii au fostu proclamați de Romani, — érá dela 42 înainte de Christosú și Celții s'au Gallii din Italia de susú, devenirá Romani, — dar fără ca se aibă Italii și Celții în tóte părțile adeveratulu jus civitatis Romanae, căci preste totú a domnitú jus Italicum.

Și după-ce Romani 'și-au lățitu imperiulu și în alte părți ale Europei și Africei și Asiei, și cucerindú felurite popóre, au creatú noué provincií romane, — s'a desvoltatú; *Ius provinciarum*, adecá: dreptulu provinciilorú. Acesta a fostu mai micú decâtú tóte celelalte drepturi publice, înșirate mai susú, și nu asemenea pentru tóte provinciile nóuë; — căci în unele s'a datú dreptú mai lărgitú, în altele mai restrinsú, așa precum poporulú s'a predatú mai ușorú și a recunoscutú statulu romanú, — séú precum s'a improtivitú și a causatú multá versare de sânge.

Locuitorii din provinciile cucerite de regulá s'au numitú: *Dedititii, séú in ditione redacti, adjecti*, adecá: aduși sub stăpânire, supuși. Eí nu avea constituțiunea lorú și erau gubernati de magistrați Romani, dar Romani nisuiaú, ca se atragá pe locuitori și pentru acésta făceau și din eí cetățeni romani.

De totú sub alte considerațiuni de drepturi publice au fostu *Coloniile romane* aduse în provincií, sub considerațiuni cu multú mai favorabile decâtú provincialii. În ce formá a fostu organizarea imperiulu romanú și respective din Roma, în acea forme, dar firesce mai micá, a fostu și organizarea unei colonii romane; — Colonia a fostu: statulu romanú, în miniatura, adecá în forma micá, a fostu cu asemenea feluri de magistrați și drepturi.

Asemene, de totú sub alte considerațiuni cadú *legiunile* (regementele) *romane* din provincií, — pentrucá aceste au fostu organizate milităresce, și au fostu adunate din felurite țeri și popóre ale imperiulu; legiunile romane au fostu garnisóne, cari se strămutau din țeri în țeri — până-ce coloniile erau permanente avëndú vatra lorú în provinciá.

După-ce dară amă înșirată pe scurtă despre drepturile publice din imperiulă romană, ca se cuprindemă mai bine posețiunea colonieloră romane din Dacia, vine întrebarea, că :

„*Trăiană împăratulă ce drepturi publice a dată colonieloră romane din Dacia*“ ?

În legile romane se află :

„Și în Dacia, Colonia Zernensiloră aședată de divulă Traiană, e cu dreptulă italică ¹⁾).

„Si Zarmisegethusa e cu aceluă dreptă ; asemenea colonia Napocensă și Apulensă ; și satulă Patavicensiloră, carele dela divulă Severă a câștigatū dreptulă coloniei ²⁾).

Aă mai fostă și alte coloniă romane în Dacia, dar la 528—534 după Christosă când Iustiniană a adunatū fragmentele de legi, nu s'a aflatū urmă de altele, decâtū de cele înșirate ; sântū însă alte isvóre pentru celelalte coloniă din Dacia. — Pentru themă sântū destule, cele înșirate.

Și înainte de Trăiană și după elă, împărații aă dăruită *coloniile romane*, cu atare dreptă publică ; dăruirile cele mai din urmă sântū dela împăratulă Alexander Severă mortă la 212 după Christosă pentrucă după elă a domnită împăratulă

¹⁾ În Corpus juris civilis sânt legile romane, codificate de Iustiniană împăratulă la anulă 528 până 534 după Christosă. În Digestorum lib. L. titlulă XV. punctă 8 se află: In Dacia quoque Zernensium colonia a divo Traiano deducta, juris italicę est.

Zerna seă Dierna seă Cerna a fostă Coloniă pela Zernești din Romănia, la Dunăre pela Turnulă Severină.

²⁾ Digestorum lib. la titlu XV. punctă 9 Zarmisegethusa quoque eiusdem iuris est, item Napocensis colonia et Apulensis ; et Patavicensium vicus, Qui a Divo Severo ius coloniae impetravit.

Zarmisegethusa la Dacl, Ulpia Traiană la Romană, ađi Gradiste seă Vărhely în țara Hațegului. Napoca se pune lângă Clușulă de ađi, Apulum a fostă Bělgradulă seă Alba-Iulia de ađi. Patavissa seă Potaissa e Turda de ađi. Decă Patavicensiă aă căpetatū dreptulă coloniei dela Severă — eră tóte celelalte, dela Traiană. Vicus Patavicensium e de mare însēmnetate : a) pentrucă arată, că de unde aă venitū colonistiă. În Veneția a fostă orașulă Patavium, rădicatū de Eujană, ună trunchiu din poporulă Etrusciloră ; b) că Colonia Patavicensiloră nu a fostă formată sub Traiană căci altcum acesta 'i dedea jus italicum, ci că Patavicensiă oră s'aă ruptă de cătră alte coloniă mai vechi, oră aă emigratū mai târđiū în Dacia.

Caracalla, carele pe toți locuitorii liberi ai imperiului romanu i-a proclamatu de cetățeni romani, adecă: afară de sclavi.

Dar și până la Severu, în toate coloniile române au avută: jus italicum seú altu dreptu.

„Eară colonia Ptolomensiloru, carea e aședată întră Phōnice și Palaestina, nu are nimicū, afară de numele coloniei¹⁾.

• În Palestina fură două colonii, Caesariensa și Aelia Capitolina, dar nici una n'are dreptulū italicu²⁾ sub Vespasianu s'a numitu: Flavia; eră Aelia Capitolina a fostu fundată de Aelius Hadrianus, — pe loculū, unde a statu Ierusalimulū respitu.

Dar Severu împēratulū a fostu așa de liberalu, încātu și orașelorū cu locuitori de origine străină, și unde numai garnisōna a fostu romană, li-a dăruitu numele de coloniă romană și li-a datu *jus italicum*, însă acele au trebuitu să aibă forțe mare meritū pentru statulū romanu. Așa p. e. a fostu Colonia Tyrilor în Phōnice din Syria, căci Severu a strămutatū, a rădicatū Phoenice de colonia romană³⁾.

Ulpianu, unulū din cei mai renumiți juriști romani dīce: „E de a scī, cumcă sūntu atari colonii, cu dreptulū italicu, precum e Fenice în Syria, colonia cea mai strălucită a Tyrilorū, de unde e originea mea (a lui Ulpianu); mândră cu regiuni și în șirulū seculilorū cea mai vechiă, puternică de arme și cea mai ținētōrea de federea ce a legatū cu Romanii; eră acesteii colonii, divulū Severu împēratū alū nostru, pentru

¹⁾ Loculū citatū punctū 3. Ptolomensium enim colonia quae inter Phoenicem et Palaestinam sita est nihil praeter nomen Coloniae habet. Ptolemais orașū în Phōnicia, (adī Acca seú Sântulū Iean d' Acre), se înșiră întră coloniile romane.

²⁾ Coc. cit. punct. 6. În Palaestina duae fuerant coloniae, Caesariensis et Selia Capitolina, sed neutra jus italicum habet.

³⁾ Meyers Conv. Lex. Vom Kaiser Severus zur römischen Colonie erhoben, adecă: de împēratulū Severu, a fostu înălțatū de colonia romană — fără ca locuitorii se fiă fostu Romani. Kocsányi Ferencz Régi földleirat pag. 133 római teleppé tette = a făcut'o de colonia romană.

credința, cătră mărita republică și imperiul roman, i-a dat dreptul italic¹⁾.

După aceste desluciri vine întrebarea, că: „*Traianū împăratulū, pentru-ce a datū jus italicum, coloniilor romane din Dacia?*”

„*Pentru-că Traianū în Dacia a adusū coloniū romane, adunate din Italia și din popore, cari în Italia avēū jus italicum, și nu se putea, ca locuitorii Italicū cu jus italicum, aduși ca coloniū în altă țară, să și pērdă dreptul italicū*”.

Iară din contră, coloniile aședate în alte provincii, dar fără populațiune din Italia, ci din alte provincii și din popore străine nu aū căpētātū jus italicum. Și Ulpianū, colonia din Fenice nu o numesce: colonia romană, ci numai coloniă. Aceste coloniū întru atâta eraū romane, încātū eraū aședate de Romanii sēū rădicate la dreptulū unei coloniū romane. Eraū aședate, ca se impopuleze orașe respite în resboie, sēū să fiă de ajutorū garnisōnei romane, față de populațiunea locală și numai magistrații eraū Romanii.

Acum ne vomū convinge și mai bine, că *Orbis Romanus*, pentru coloniile romane din Dacia a fostū în sensulū strinsū: *Italia*, unde s'a vorbitū, limba popurală romană. Prin urmare să ne reîntōrcemū ēră la Eutropie, carele arată, că pe timpulū împăratulū Adrianū 118—139 după Christosū adecă: la 20—30 de anī după colonisare „*în Dacia aū fostū mulți cetățeni Romanii*”.

Aū și trebuitū se fiă mulți cetățeni Romanii în Dacia.

a) după legea lui Iulie Cesare și a numiților tribuni la 89 înainte de Christosū Italii (cei liberi) din Italia fură primiți în jus civitatis Romanae, adecă capētară dreptulū de cetățeni romanii;

¹⁾ Ulpianus Domitius lib. I. de Censibus punct 1. Ulpianū s'a născutū la 170 după Christosū în Tyrosū, a fostū învățătorulū și tutorulū împăratulū Severū, — de aci putemū pricepe, că pentruce Tyros (Fenice) s'a rădicatū de colonia romană, — în carea, numai garnisōna a fostū romană, și puținii cetățeni.

b) pentru că împăratul Octavianu la anul 42 înainte de Christos și Gallia cisalpina a unit'o și contopit'o cu Italia, și atunci și orașele și municipiile, și locuitorii liberi ai Galliei Cisalpine au intrat în cetățenimea romană;

c) pentru că cu coloniile romane în Dacia, nu au venit numai dirigători romani adevărate persoane singulare, cari au avut jus civitatis romanae, — ci după Eutropie, a venit mulțime nemărginită de oameni, pentru de a cultiva agrii și a *impopula orașele*, între cari, precum scim din inscripțiuni, au fost mai multe orașe provădute cu drepturi municipale, și au avut populațiune din toate clasele sociale;

d) pentru că pentru guvernarea Daciei, afară de dirigători, chiar a fost lipsă și de cetățeni romani, ca se fiă o pază credincioasă a provinciei nouă și apăsătoare, susținătoare de potestatea romană în Dacia, căci precum dice Carolu Rotteck (II. pag. 134). „Coloniile romane s'au așezat pentru impopularizarea orașelor risipite se pentru susținerea Domniei romane; pentru acesta mai mult la granița inamicilor se în mijlocul națiunii de credință dubioasă. Astfel de colonii, respective de garnisone se folosiau de *dreptul romanu*, dar fără ca se i-a parte la comițele (adunările constituționale) și la demnitățile de magistrați din Roma“.

Dar pentru dovedirea, că mulțimea din coloniile romane s'a adus din Italia, unde s'a vorbit limba poporală romană și unde era mulțime și de cetățeni Romani, — ce trebuie dovedă mai mare, decât chiar noi înșine? limba noastră, și mulțime de caracteristice pentru romanitatea noastră, sânt dovede în gradul cel mai mare!

Au dora cu putință e în natură, ca din leu și din vultur să se prăsască un al 3-lea și al 4-lea soi de animale, fără ca să se susțină caracteristică leului și a vulturului. Romani, numai din Romani s'au putut nasce!

E bine, — am ajuns cu aserțiunea și respective cu demonstrarea, că: „*Coloniile romane aduse în Dacia, au fost din Italia!* dar acum urmază întrebarea, că: Coloniile romane

aduse în Dacia, din ce părți și din cari popore ale Italiei au fostă adunate? Și adecă: întrebarea și mai de aprópe, că: Pe ce teritorü italicü, anume a fostü légănulü coloniilorü romane, — și care poporü vechiü alü Italiei a datü din sine partea cea mai mare coloniilorü romane, pentru de a mijloci nascerea unü poporü noü latinü seü *romanü*, de sine stätătorü și întregü, — adecă: nascerea poporului românescü?

Scrutările de până acuma nu s'au atinsü de asemeni întrebări, — dar eu credü, că într'unü șirü lungü de pertractări viitoare, le voiü deslega cu rezultatulü doritü.

Dr. *At. M. Marienescu.*

BIBLIOGRAFIÄ.

După volumele I. și II. ale opului titulată:

Părți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă, au apărutü și *volumulü alü III-lea* în formatulü și cu tipariulü celorlalte două, în 40 de cóle, de G. Barițiu. Sibiiü 1891 în edițiunea autorului. Tipografia W. Krafft.

Acei cetitori români, cari au aruncatü ochii preste cele două volume vorü fi pututü observa, că cele mai multe părți câte amü adunatü la unü locü se reducü la istoria suferințelorü poporului românü, s'au precum s'a mai disü, la tragedia nóstră națională, anume în vol. I. începëndü dela anulü 1683 până inclusive la 1847, érá în alü II-lea dela 1848 până la 1860, adecă selbatecele vërsări de sânge, atrocitățile esecutate cu scopü de a estermina pe poporului românü apoi lege marțială și în urmă absolutismü rigorosü.

Întocma același metodü amü urmatü și în compunerea volumulü III, care cuprinde evenimente dela 1860 până la 1883, adecă dintr'unü periodü de 23 de ani, förte bogatü și acesta de catastrofe mari, ca și de resturnături, care au lovitü de a dreptulü în partea națiunei române locuitoare în țerile monarchiei austro-unguresci. Nu amü trecutü cu vederea evenimentele generale, fără a cărorü cunóscere nu amü putea înțelege pe acelea, în care au fostü acești români actori, în proporțiuni ca niciodată, atâtü în sfera politică câtü și în cea bisericóescă și întru înmulțirea elementelorü de cultură, nu numai până la dualismü, ci chiar și dela acesta încóce în mânia tuturorü pedecelorü și a machiavelismului rafinatü.

Cele două congrese naționale politice, unul din Ianuarie 1861, altul din Aprilie 1863, cele două diete transilvane, una democratică dintre anii 1863 et 4, alta aristocratică din Novembre 1865, deseale călătorii ale metropoliților și deputaților la Viena, intrarea ardelenilor în senatul imperial din Viena, eșirea lor de acolo între cele mai triste împregiurări, smulgerea românilor greco-orientali de sub domnia hierarchiei sârbesci, prin organizarea metropoliei și a episcopiei de Caransebeș alătura cu cea de Arad, disensiunile românilor, — ca urmare imperativă a înfricoșatei căderei dela Königgratz, înființarea dualismului, autonomia Transilvaniei cassată, legile acesteia din 1863/4 anulate, națiunea română ca individualitate politică sacrificată și aruncată la discrețiunea unui alt element național, luptele politice continuate din partea românilor, întrunirea lor pentru marele scop al emancipării manifestată și circumscrisă în memorandumul național, împărțit în patru limbi popórelor apărătoare de drept și de libertate, acestea și alte câte-va momente mari din viața noastră națională se pot vedea adunate în vol. III pe 23 de ani, confirmate cu câte-va acte și corespondențe intercalate în text, érá altele vre-o 96 alăturate ca suplement la volumul acesta, precum s'aú adaus 80 și la celelalte două anterioare.

Acest volum al III-lea costă legat tare 4 fl., legat ușor 3 fl. 50 cr. v. a.

În restimp de 3 luni, adevă până la 31 Ianuariu 1892 espedițiunea din partea autorului se face franco pentru toți domni, câți se vor fi prenumerat deadreptul la el, după acel termin esemplarele remase neprenumerate trec în comisiune la librăria W. Krafft în Sibii.

Dela 5 saú mai multe esemplare plătite dintr'o dată se dau 10% ca rabat.

Se mai află și din vol. I. și II. multe esemplare și se dau cu prețurile cunoscute mai de înainte, legate tare câte 5 fl. broșurate câte 4 fl. 50 cr. s'aú tóte trei volumele în 141 de cóle 14 fl. legate, 12 fl. 50 cr. broșurate.

Comandele se fac mai sigur prin mandate postale. Espedițiune promptă.

Sibii, 30 Octobre, 1891.

George Barițiu.

Codicele Mateiü Voileanü, scriere din prima jumătate a vécului trecutü, publicată de *Mateiü Voilénü*, asesorü consist. Sibiiü tipografia archidieceasană 8° 144 pag. prețulü 80 cr.

Cartea poporului. *Carte de cetire*, pentru anii din urmă ai scólelorü poporale, scólele de repitițiune, cursurile de adulți și pentru poporulü nostru întocmită de *I. Popü Reteganulü*, edit. librăriei N. I. Ciurcu, Brașovü, 1892 prețulü 75 cr.

Chiuituri de care strigă ficiorii în jocü, adunate din poporü de *I. P. Reteganulü* și date poporului de A. Todoranü tipograf. Gherla tip. edit. și popr. tipogr. Aurora A. Todoranü 1891.

Datine și credințe poporale, opü ce se va pune sub tiparü la începutulü anului 1892 și prin Augustü va fi gata, conținendü 50 cöle, tipărite în 8° mare, tipografia Aurora în *Gherla* (Szamosujvár), de *Ioanü Popü Reteganulü*. Prețulü de prenumerațiune 3 fl. a se trămite la numita tipografiă celü multü până la 1-a Ianuarie st. v. 1892.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 455/1891.

Procesü verbalü

alü comitetulü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românü, luatü în ședința dela 6 Noemvre n. 1891.

Președinte: Dr. Il. Pușcariü, vice-președinte. Membrii prezenți: Ioanü Hannia, P. Cosma, Z. Boiu, Ioanü Papiü, I. St. Șuluțü, I. V. Russu, I. Crețu, I. G. Popü, G. Candrea, cassarü, Nicanorü Frateșü, controlorü, N. Toganü, bibliotecarü.

Secretarü: Dr. I. Crișianü.

Nr. 217. Preacuvioșia Sa dlü archimandritü și vicarü-archiepiscopescü, Dr. Il. Pușcariü, împărtășese, că, în calitatea sa de vice-președinte alü Asociațiunii, s'a aflatü îndemnatü a convoca însuși ședința de față, fiindü președintele, dlü G. Barițü, împedecatü, și declară deci ședința deschisă.

— Spre sciință.

Nr. 218. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunii prin hărtia Nr. 18 Septembre a. c. Nr. 11 subșterne spre revisuire

protocolul conferinței corpului didactic delat 12 Septemvrie a. c. dimpreună cu planul de ore.

Din protocol se vede:

a) că s'au întrodusu puterile nou numite: directorul Dr. I. Crișianu, învățătorul I. Popoviciu și guvernanta Cornelia Ciceiu, toți începându-și deja funcțiunea;

b) că la stabilirea planului de ore pentru anul scol. curentu corpul didactic a fostu necesitatu a reflecta la serviciile guvernantei în ce priveste prevederea limbei germâne în clasele III și IV, și că numitul corp se rogă, ca acestu comitetu să revină asupra propunerii lui din conferința delat 29 Iuniu a. c. referitoare la sistemizarea unui postu pentru o nouă putere didactică suplentă;

c) că pentru împăcarea unor divergențe între planul de învățământu stabilitu de comitetu și aprobatu de locurile mai înalte și între planul edatū, după aprobarea celui dintâiu, de înaltul ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinațiunea din 11 Augustu 1887 sub Nr. 29000, s'a exmisu o comisiune din sînul corpului didactic cu însărcinarea a face conferinții propunerii relativu la modificările, ce voru fi a se întroduce; modificările, ce le va proiecta conferința, se voru supune comitetului spre aprobare;

d) că până la 12 Septemvrie a. c. au fostu înscrise 45 eleve; lecțiile 'și-au luatū începutul regulatū la 7 Septemvrie a. c.;

e) că 5 eleve au fostu primite pe basa unui examenu de primire;

f) că revisuindu-se biblioteca corpului didacticu, s'a constatatū lipsa unor cărți, cari probabilu se voru fi aflându spre folosire la fostul bibliotecaru, la dnul Dr. P. Șpanu; pentru restituirea numitelor cărți a făcutu direcțiunea pașii de lipsă la însărcinarea conferinței;

g) că comitetul e rugatū a prelimina în budgetul pro 1891/2 o sumă corespunzătoare pentru procurarea unui dulapū de cărți pe sēma bibliotecii corpului didacticu. (Ex. Nr. 366/1891 și Nr. 416/1891).

— Întroducerea nouelor puteri la scōlă, dispozițiunile luate pentru proiectarea modificărilor, ce arū fi să se întroducă în planul de învățământu, starea elevelor și recepțiunea unor eleve pe basa examenului de primire servescū spre sciință. Ce priveste lipsa de cărți constatată în biblioteca corpului didacticu, direcțiunea va încunoscința la timpul seū pe comitetu despre rezultatul pașilor întreprinși.

Ce priveste cererea corpului didacticu referitoare la sistemizarea unui postu pentru o nouă putere didactică, comitetul acum

nu se află în poziția de a o încuviința, mai ales și în vederea dispozițiilor, ce vor fi a se lua cu scopul de a se executa concludulă adunării generale din anulă acesta, relativă la crearea de stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru scôla noastră, dispozițiuni, în cari se va reflecta și la lipsa indicată în propunerea corpului didactică.

Pentru ca și până atunci să se delătore neajunsul, ce se arată în provederea studiului limbei germâne, direcțiunea scôlei se însărcinează cu eruarea unei persoane apte, care pe lângă o remunerațiune corespunzătoare ară fi aplicată să provadă numitulă studiul, avându a face comitetului propuneră atâtu cu privire la persoană însăși câtă și cu privire la remunerațiunea, ce ară fi a i-se aplacida.

Nr. 219. În legătură cu cele cuprinse la punctulă precedentă se presentă spre revisuire protocolle conferințeloră corpului didactică ală scôlei Asociațiunii dela 7 Octobre a. c. și dela 17 Octobre a. c. cuprinzându propuneră relativă la modificările, ce ară fi a se introduce în planulă de învățământ. (Ex. Nr. 456/1891).

— Modificările propuse, fiindă întemeiate pe planulă de învățământă edată de înaltulă ministeriul reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinațiunea dto 11 Augústă 1887 Nr. 29000 se primescă și planulă de învățământă ală scôlei civile se stabilescă în textulă, ce se alătură la acestă procesă verbală.

Nr. 220. Dlă At. Cimponeriul, jude de tabla reg. în pens. cere a i se arăta, dacă e posibilă, ca fiica d-sale Ecatarina, elevă a scôlei civile, să fiă primită în internată numai preste și, dându-i-se aici prânđulă și ojina, éră séra să mérgă acasă, unde ară fi să petrécă și Duminecile și sêrbătorile; și care ară fi condițiunile de primire? (Ex. 349/1891).

— Ne încăpându în cadrulă regulamentulă scôlei și a internatului, cererea dlui At. Cimponeriul nu se póte încuviința.

Nr. 221. Dlă Ioană Iancu, preotă în Vidra supr., prin hârtia dto 5 Septemvire a. c. trimite suma de 50 fl. v. a. rata a II-a pentru anulă curentă din arênda pentru realitățile din lăsământulă lui Avramă Iancu (Ex. Nr. 354/1891).

— Se cuitéază primirea sumei de 50 fl., care s'a transpusă la cassa Asociațiunii spre contare în regulă.

Nr. 222. În legătură cu cele cuprinse la punctulă precedentă se decide :

— Se solicitéază dlă B. de Harșană să satisfacă fără amênare concludulă acestui comitetă dto 4 Iuliu a. c. Nr. prot. 101, ce i-sa

comunicatū sub Nr. 187/1891 și prin care a fostū provocatū a subșterne la comitetū sumele, ce le-a incassatū din arēnda după realitățile din lāsămēntulū luī A. Iancu, de cāndū a luatū d-sa în mână administrarea acelorū realități și pană ađi.

Nr. 223. Eliseiū Mezei, stud. în teologiā, se rōgā pentru unū ajutorū în loculū stipendiulū de 60 fl. din fundațiunea Marinovici, care i s'a fostū votatū în anulū 1888, după-ce în urma morții tatălū sēu fi rēmāsese Asociațiunii dela acesta o donațiune de 2000 fl. cu datorința, ca din interesele acestei donațiunii să fiā spriginitū fiulū Eliseu, pe atuncī studentū de gimnasiū, pe timpulū, cātū va fi la studiu. (Ex. Nr. 360/1891).

— Cererea tinēriulū Eliseū Mezei se încuviințēzā și 'i se votēzā, pentru cei trei ani consecutivi cātū se cere să stee la studiulū teologiei, unū ajutorū în suma anuală de 60 fl. v. a., care se va acoperi din cruțārile budgetulū anilorū respectivī. Extradarea ajutorulū se va face în rate treilunare decursive, cu începere dela 1 Sept. a. c.

Nr. 224. Direcțiunea despărțēmentulū XX. (Beclēnū) prin hārtia dto 12 Sept. 1891 subterne, pe lângā suma de 44 fl. taxe întrate dela membri, spre revisuire protocolulū adunării generale a despărțēmentulū, țnute în Becleanū S. Dobta la 1 Augustū a. c., dimpreună cu aclusele luī: a) consemnarea membrilorū, b) o disertațiune „Cāteva cuvinte de învēțăturā pentru poporū“ de I. Botēnu, c) preliminarulū pro 1891/2, și d) raportulū subcomitetulū, cu rugarea: de a se publica disertațiunea în fōi'a „Transilvania“, ērū pe sēma membrilorū a se trimite cāte unū esemplarū din statutele și regulamentele Asociațiunii precum și fōia „Transilvania“. Din protocolulū subșternutū se vede:

a) cā s'a cetitū raportulū subcomitetulū despre activitatea sa dela constituire și panā la adunarea de față;

b) se ascultā raportulū cassarulū asupra sumelorū întrate dela membrii;

c) s'a hotārītū a se lāsa la chipzuēla subcomitetulū aflarea modalității pentru învitarea poporulū la adunări;

d) pentru regularea agendelorū e rugatū acestū comitetū a pune la dispoziție pe sēma membrilorū din despărțēmentū exemplare din tipāriturile Asociațiunii;

e) disertațiunea a fostū ascultată cu plăcere și s'a acusū la protocolū în scopulū de a fi publicată;

f) din taxe dela membrii vechi ordinari și ajutori a întratū suma de 65 fl.;

g) se prelininează spesele despărțământului cu 21 fl., cari se voru acoperi din suma de 21 fl. intrată la adunare dela membrii ajutori; taxele dela membrii ordinari în suma de 44 fl. s'au transpusu comitetului Asociațiunii;

h) proxima adunare generală se va ține în Apa-Nușifalău. (Ex. Nr. 361/1891).

— Se adeveresce primirea sumei de 44 fl. intrată din taxe dela membri; suma numită s'a transpusu la cassa Asociațiunii spre contare în regulă. Disertațiunea cetită în adunare se transpune redacțiunii fœi spre eventuală publicare. Tipăriturile cerute se trimitu în exemplare corespunțătoare; în privința trimeritii fœi la adresa membriloru s'au luatū dispozițiunile de lipsă. Cuprinsulu protocolulu subșternutū se ia cu aprobare la cunoscință.

Nr. 225. Dlu Partenie Cosma prin hârtia dto 3/15 Septemvrie a. c. transpune din partea dlu Dr. A. Maniu suma de 200 fl., menită dreptū ajutorū pentru elevele dela scôla civilă de fete a Asociațiunii pe anulū scolarū 1891/2 cu rugarea: a se cuita primirea ei de-a dreptulu dlu Dr. A. Maniu. (Ex. Nr. 362/1891).

— Se cuitază cu mulțumită primirea sumei de 200 fl., care sumă s'a transpusu spre contare la cassa Asociațiunii și se va folosi conformū destinațiunii ei.

Nr. 226. Direcțiunea scôlei Asociațiunii prin hârtia dto 29 Septemvre a. c. Nr. 20 raportéază, că eleva de clasa II civilă, Elisabeta Popovică, căreia 'i-s'a conferitū unū stipendiu de 50 fl. pro anulū scol. curentū, locuindū afară de internatū, a declaratū înaintea direcțiunii dimpreună cu părinții ei, că renunță la stipendiulu votatū. (Ex. Nr. 377/1891).

— Spre sciință. Stipendiulu din cestiune se declară vacantū.

Nr. 227. În legătură cu cele de sub Nr. precedentū se presentă cererea domnulu Dr. Sofronū Comșa, medicū cercualū în Arpașul infer., pentru acordarea unū stipendiu de 50 fl. pe séma ficei sale Maria (Ex. Nr. 363/1891).

— Cererea dlu Dr. Sofronū Comșa se încuviințéază între marginile condițiuniloru din concursū.

Nr. 228. Direcțiunea despărțământulu XXIII (Turda) alū Asociațiunii prin hârtia dto 17 Septemvre a. c. Nr. 1 subșterne, pe lângă suma de 40 fl. taxe intrate dela membri, protocolulu adunării generale a despărțământulu, țnute în Turda la 8 Augustū a. c., cu aclusele lu spre revisuire.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că în absența directorului, a dlui Dr. I. Rațiș, a deschisă adunarea secretarul, dl Simeon Popu;

b) că până la reconstituirea despărțământului, ce are să se întempe în această adunare, s'a încredințat presiidiul dlui Simion Popu, ér oficiul de secretar, purtat până acum de dl Simion Popu, dlui S. Moldovanu;

c) că reconstituindu-se subcomitetul, s'a ales:

1. Director: dl Simeon Moldovanu;

2. Membrii în comitet: Dni Dr. I. Rațiș, Ioan Petricașu, Silvestru Moldovanu, Alex. P. Romonțanu, Iuliu Vlăduț și P. Roșca;

d) proxima adunare generală se va ține în comuna Luna de Arieșu;

e) d-șora Augusta Vlăduț a declamat poesia „Sentinela română“, ér dl Eugeniu Pătăceanu poesia „Glasul unui român“, de A. Mureșanu; dl Simeon Nicora, învțător în Luna, a cetit disertațiunea „Despre însemnătatea bibliotecelor poporale“, ér dl N. Mazere a țnut un discurs „despre cultivarea limbei și literaturii române, ca țnta supremă a Asociațiunii transilvane“; disertațiunea dlui Nicora se alătură la protocol spre eventuală publicare în fôia Asociațiunii;

f) a întrat din taxe suma de 40 fl. v. a.

În legătură se presentă și hârtia aceleiași direcțiunii dto 3 Octombrie a. c., prin care se subșterne spre revisuire și protocolul subcomitetului dela 17 Septemvre dimpreună cu 3 acții de ale bancei „Arieșana“.

Din protocolul subcomitetului se vede:

a) că s'a constituit subcomitetul, ales fiind de actuar dl Silvestru Moldovanu, cassar dl Iuliu Vlăduț și controlor dl Alex. P. Romonțanu;

b) suma de 14 fl. 48 cr., venitul petrecerei de vară a tinerimii române din Turda, va fi a se folosi pentru acoperirea trebuințelor despărțământului;

c) s'a luat hotăriri de a stfni interesul inteligenței și a poporului din despărțământ pentru scopurile Asociațiunii;

d) amanetul dlui B. Suciș, constătător din 3 acții arieșene, până își va achita restul de 150 fl. din taxa de membru fundator, să se păstreze la cassa Asociațiunii. (Ex. Nr. 364 și 393/1891).

— Primirea sumei de 40 fl. se cuitază. Suma numită s'a transpus la cassa Asociațiunii spre contare. Reconstituirea sub-

comitetului se ia cu aprobare la cunoscință. Celelalte părți ale protocolului adunării generale servesc spre sciință cu aceea, că disertațiunea dluî Nicórá se va transpune redacțiunii spre eventuală publicare în fóia Asociațiunii.

Cuprinsul protocolului subcomitetului servește spre sciință, cuitându-se primirea celor trei acții ale dluî Suciú, care se vorú păstra la cassa Asociațiunii până la achitarea restului din taxa de membru fondatorú. Venitulú acțiilor se va socoti în contulú intereselorú conveniende după suma restantă.

Nr. 229. Direcțiunea scólei presentă cu hârtia dto 18 Septembrie a. c. Nr. 13, conformú însărcinării primate cu datulú 5 Sept. a. c. Nr. 333, părerea sa asupra cererii preotului din Armeni Simeonú Oprișú, ca ficele sale Leontina și Silvia să fiă scutite de didactru pentru anulú scolarú curentú. (Ex. Nr. 367/1891).

— Se adóptă părerea direcțiunii și eleva Leontina Oprișú se scutesce dela solvirea didactrului pro 1891/2, remânéndú ca Silvia Oprișú să plătescă numitulú didactru.

Nr. 230. Direcțiunea scólei presentă în hârtia dto 19 Sept. a. c. Nr. 14, la însărcinarea primită cu datulú 5 Septembrie a. c. Nr. 337, părerea sa asupra cererii d-șórei Valeria Avramú, pentru a fi primită ca îngrijitóre la internatú (Ex. Nr. 368/1891)

— Părerea direcțiunii de cuprinsulú, că d-șóra Valeria Avramú, fiindú prea tineră, nu se póte de astădată nici-decumú reflecta la servițiile dênsei, se adóptă, avéndú a se da petentei unú răspunsú în acestú înțelesú.

Nr. 231. Direcțiunea scólei presentă în hârtia dto 19 Sept. a. c. Nr. 15, conformú însărcinării primate cu datulú 5 Septembrie a. c. Nr. 339, părerea sa asupra însinuării dluî Dr. A. Balinth la postulú de medicú în internatú, care merge intr'acolo, că e fórte greu între împregiurările date a reflecta la servițiile, altfelú sigurú bune, ale dluî Dr. A. Balinth, după-ce acela locuesce atátú de de parte de internatú, mai alesú și în vederea, că în casurile obvenite deja direcțiunea a reclamatú și continuă a reclama, în conțelegere cu dlú delegatú, servițiile dluî Dr. Stüssmann, care aprópe doi ani de a rëndulú a provêdutú postulú de medicú alú internatului în substituirea dluî Dr. I. Moga, spre mulțumirea nóstră, fără a primí vre-o remunerațiune. (Ex. Nr. 369/1891).

— Se adóptă părerea direcțiunii, aprobându-se dispozițiunile făcute.

Nr. 231. Păreră direcțiunii școlare cerută prin hârtia acestui comitetu dto 5 Septemvre a. c. Nr. 342 asupra cererii dlui Tăbăcariu, de a se scuti fica sa Eugenia de didactru pentru anulul școl. curentu, care păreră merge într'acolo, ca numita elevă, nedovedindă sporiu deplinu satisfăcătoriu, să fiă scutită numai în considerarea deosebită a stării părinților seî și numai pe sem. I. alu anulul școl. curentu, scutirea mai departe remânendă a atârna dela sporul ce'lă va arêta în decursulū numitulū semestru (Ex. Numêrulū 370/1891).

— Se adóptă întocma.

Nr. 232. În aprețierea părerii direcțiunii școlare dto 19 Sept. a. c. Nr. 17 cerută prin hârtia acestui comitetu dto 5 Sept. a. c. Nr. 345. (Ex. 371/1891).

— Elevele Elena și Aurelia Reou se scutescū dela solvirea didactrului pro 1891/2,

Nr. 233. La însărcinarea primită cu datulū 5 Septemvre a. c. Nr. 316 de a'și da păreră asupra cererii d-șorei învêțătoarese Eugenia Trifū: de a-i se da voiă a locuî afară de internatū, direcțiunea școlară prin hârtia dto 22 Septemvre a. c. Nr. 12 raportéză, că numita d-șóră nu mai reclamă favorulū cerutū. (Ex. Nr. 372/1891).

— Spre sciință.

Nr. 234. Tribunalū reg. financiarū din Budapesta prin sentența dto 8 Augustū a. c. Nr. 12741 a respinsū recursulū acestui comitetu și a aprobatū sentența dto 2 Octomvre 1890 Nr. 14095 a direcțiunii financiare din Sibiiū, în urma căreia Asociațiunea e îndatorată a solvi ecuivalentulū de 4/10% în suma anuală de 65 fl. 40 cr. măsuratū după averea sa nemișcătoare.

Același tribunalū prin sentența totū dto 8 Augustū a. c. Nr. 12529, dândū locū recursulū acestui comitetu, a scutitū de ecivalentū averea mișcătoare a Asociațiunii precumū și averea fundațiunii „Cipariu“ și „Anonima din Brașovū“ (Ex. Nr. 374 și 452/1891).

— Spre sciință. Sentențele numite se comunică cu cassarulū spre scire și conformare cu însărcinarea, a achita ecuivalentulū după averea nemișcătoare.

Nr. 235. Societatea „Transilvania“ a transpusū la cassa Asociațiunii în scopulū stipendiării elevilorū dela meserii pentru timpulū dela 1 Octomvre a. c. până la 1 Aprilie 1892 suma de 200 fl. v. a. (Ex. Nr. 379/1891).

— Spre sciință, constatându-se, că cuitarea s'a făcutū pe cale presidială.

Nr. 236. Administrațiunea diarului „Telegraful Român” subșterne unŭ contŭ de 13 fl. 50 cr. taxe de timbru pentru mai multe publicațiuni de ale Asociațiunii (Ex. Nr. 380/1891).

— Suma de 13 fl. 50 cr. se asemnéză la cassa Asociațiunii spre solvire.

Nr. 237. Direcțiunea scólei prin hârtia dto 1 Octomvre a. c. Nr. 23 raportézá, că sa vĕdută necesitată a acorda însăși, fiindŭ lucrulŭ de urgență, d-șórei învĕțătóre Eugenia Trifŭ o anticipațiune din salariŭ de 54 fl. v. a., érŭ dșórei Elisa Nasta o anticipațiune din salarŭ de 32 fl., ca să-și póta achita taxele la fondulŭ de pensiune; replătirea, în privința cáreia s'aŭ luatŭ dispozițiunile de lipsă, se va face prin subtrageri lunare până la finea anului scolarŭ curentŭ (Ex. Nr. 384/1891).

— Se aprobă dispozițiunile direcțiunii.

Nr. 238. D-na Ana Hodoșŭ a donatŭ pe séma bibliotecii Asociațiunii o parte considerabilă din biblioteca fericitulŭ ei soțŭ, Dr. I. Hodoșŭ, fostŭ secretarŭ alŭ Asociațiunii; pe cale presidială i s'a mulțumitŭ d-nei Hodoșŭ pentru frumosulŭ darŭ, érŭ bibliotecarulŭ Asociațiunii a primitŭ însărcinarea a dispune transportarea cărțilorŭ și ale încorpora la biblioteca Asociațiunii (Ex. Nr. 385/1891).

— Spre sciință.

Nr. 239. Dlŭ Oncescu, notarŭ în Rĕhĕu, prin hârtia dto 4 Septembre a. c. subșterne, pe lângă suma de 77 fl. întrată din taxe dela membri ordinari din despărțemĕntulŭ VI. (Sebeș), spre revisuire 2 protocéle ale subcomitetulŭ și unŭ protocolŭ alŭ adunării generale din acelŭ despărțemĕntŭ.

Din protocolulŭ subcomitetulŭ dela 19/31 Iulie 1890 se vede:

a) că dlŭ Daniilŭ Davidŭ, alesulŭ directorŭ, cerĕndŭ, din cauza că s'a strămutatŭ cu locuința în Orĕștie, a fi desărcinatŭ de oficiulŭ de directorŭ, acestŭ oficiŭ s'a încređutŭ, până la proxima adunare a despărțemĕntulŭ, dlui Ioanŭ Oncescu, ca celŭ mai bătrĕnŭ membru alŭ subcomitetulŭ;

b) s'a decisŭ a se escrie concursŭ pentru 2 stipendii à 40 fl. pentru studenți de gimnasiŭ din despărțemĕntŭ, rugările fiindŭ a se adresa cassarulŭ I. Oncescu în Rehĕu;

c) că la rugarea dlui I. Piso din S. Sebeșŭ, de a se vota cele 2 stipendii băețilorŭ sei în contulŭ sumei, pe care o datoresce despărțemĕntulŭ, érŭ în contulŭ stipendiilorŭ a'i se da o anticipațiune

de 26 fl. să-'și pótă duce pe unulú din copii la scóla militară în Sibiiú, s'a hotărítú, că de-óre-ce comitetulú nu póte dispune de averea despărțeméntului, datoria dlui Piso nu se póte abscrie, anticipațiunea cerută însă 'i se dá în speranță, că escriindu-se concursú pentru cele 2 stipendii, acelea i-se vorú vota domniei lui și atunci i se va detrage datoria;

d) membrii restanțierí să se provóce a'și achita taxele;

e) ce privesce loculú, unde arú fi să se țină adunarea proximă, dlú Oncescu primesce însărcinarea a se pune în conțelegere cu fruntașii vre-unei comune din despărțeméntú, în care nu s'au ținutú încă adunări generale.

Din protocolulú dela 23 Augustú a. c. a subcomitetului se vede:

a) că deși nu subcomitetulú, ci numai 2 membri ai lui, au convocatú adunarea generală a despărțeméntului, totuși acela o consideră de a sa;

b) se cerú statute și regulamente;

c) se cere o listă a foștilorú membri ai despărțeméntului Sebeșú.

Din protocolulú subcomitetului dela 30 Augustú a. c. se vede:

a) că cererea dlui Piso pentru conferirea pe séma băeșilorú sei a celorú 2 stipendii n'a fostú considerată, fiindcă că a fostú făcută de tata băeșilorú și în scopulú depurării de datori și n'a fostú instruită: pentru cele 2 stipendii se va escrie concursú nou; dlú Piso va fi provocatú a plăti suma de 87 fl. v. a., ce datoresce despărțeméntului în timpú de 30 zile; 26 fl. anticipațiunea dată 'i-se iartă în considerarea stării sale materiale.

Din protocolulú adunării generale dto Sebeșú 30 Augustú a. c. se vede:

b) că adunarea a fostú presidată de dlú Oncescu;

b) că la propunerea dlui Medeanú, adunarea se enunță în unanimitate de adunare legală și esprimă mulțumită dlorú Z. Mureșanú și S. Medeanú, pentru că o au convocatú; éru față cu atitudinea în publicistică a dlui Piso își exprimă regretele sale;

c) raportulú subcomitetului despre activitatea sa se ia spre sciință;

d) se aprobă socotelele cassaruluiú și atitudinea subcomitetuluiú luată față cu datoria dlui Piso, iertându-i acestuia suma de 26 fl. în speranță, că comitetulú centralú va aproba acestú conclusú;

l) că suma de 77 fl. întratá dela membrii ordinari se transpune la cassa Asociațiunii, éru 22 fl. întratá dela membri ajutători

se reține pentru trebuințele despărțământului; întrebuițarea ei se va face pe baza unui buget, ce se va vota;

f) se alege de director, dl Dr. P. Isac, éru membru în subcomitetul dlui Ioan Macellaru din Mercurea.

În legătură se presentă actele anteriore ale dloru Mureșanu și Ser. Medeanu, în care se arată peripețiile, prin care a trecutú cestiunea cu convocarea adunării, și unú protestú alú dlui Piso contra pașilorú întreprinși de domniú Mureșanu și Medeanu. (Ex. Nr. 307, 316, 320, 331, 351/1891).

— Deși a fostú necorectá procederea observatá și dintr'o parte și din altá, darú considerándú cá acestú comitetú nu a avutú scire despre propunerea subcomitetului relativú la încredințarea dlui I. Oncescu cu agendele direcțiunii, o propunere, pe care n'arú fi avutú motive a nu o accepta, se apróbá cele stabilite în subcomitetú și în adunarea generalá a despărțământului, și în vederea, cá acestea sa'ú indentificatú cu convocatoriú. Cuprinsulú protocolólorú servescú spre sciință cu aceea, cá fiindú banii dați împrumutú dlui I. Piso baní publici, direcțiunea se stáruie pe lângá restituirea lorú, chiarú și pe lângá restituirea anticipațiunii, fiá și cu modalitatea indicatá în protocolulú subcomitetului dela 19/31 Iulie 1890.

Nr. 240. În legătură cu raportulú membrului din comitetú, alú dlui asesorú Zacharia Boiu, dto 7 Octomvre a. c., referitorú la lucrările íntrate la concursulú literarú și date spre distribuire și censurare unei comisii se hotáresce: (Ex. Nr. 394/1891).

— Lucrarea íntratá cu motto: Gutta cavat etc., tractándú cestiunea economiei la români, se dá spre censurare onor. comitetú alú „Reuniunii agricole din Sibiiú“, éru alte 2 lucrări, tractándú despre higiena copilului, se dau spre censurare dlui Dr. I. Beu, medicú cercualú în Orlatú.

Sibiiú d. u. s.

Dr. Ilarionú Pușcariú m. p.
vice-președinte.

Dr. Ioanú Crișianú m. p.
secretarú II.

Verificarea acestui protocolú se concrede dloru: I. St. Șuluțiu, Ioanú Papiú, P. Cosma.

S'a cetitú și verificatú, Sibiiú în 12 Noemvrie 1891.

Ioanú Papiú m. p.

P. Cosma m. p.

I. St. Șuluțiu m. p.

Nr. 462/1891.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 7 Noemvrie n. 1891.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu; vice-președinte. Membrii prezenți: I. Hannia, P. Cosma, Z. Boiș, Ioan Papiu, I. V. Russu, I. G. Popu, I. Crețu, Gher. Candrea, cassaru, Nicanor Frateșu, controlor, Nicola Toganu, bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 241. Se prezintă raportul comisiunii exmise din sinul comitetului prin concludul dto 13 Octomvre a. c. Nr. prot. 216 cu însărcinarea de a refera:

a) asupra hârtiei dto 3 Octomvre a. c. a dlui I. Popescu, primu-secretaru și redactoru al organului Asociațiunii „Transilvania“, prin care numitul domnu abdice dela purtarea ulterioară a postului de primu-secretaru și redactoru al foicei „Transilvania“;

b) asupra hârtiei dto 12 Octomvrie a. c. Nr. 432 a biroului Asociațiunii, prin care acesta atrage atențiunea comitetului asupra notiței făcute din partea redactorului foicei „Transilvania“ la concludul adunării generale din estu-anu privitor la propunerea comitetului pentru urcarea remunerațiunii primu-secretarului și redactorului foicei „Transilvania“, publicate în Nr. 9 al foicei pag. 281, spre a se pronunța cu privire la aceea notița.

În raportul subșternut se arată:

ad a) că dlui Ioan Popescu abdice dela purtarea ulterioară a postului de primu-secretaru și redactoru al organului Asociațiunii din motivul, că neprovodindu-se o sumă ore-care, din care să se potă remunera scriitorii, cari din indemn propriu publică lucrări de merit științifice-literare în foia, densusul nu aru fi întimpinat din partea comitetului spriginul recerut pentru redactarea cu demnitate a unei foi științifice literare, cu conținut variat, precum trebuie să fie „Transilvania“: unu motivu acesta, care stă în contradicere cu diferitele dispozițiuni ce le-a luat comitetul și adunarea generală cu scopu de a inlesni redactarea foicei, în specialu cu concludul adunării generale din Reghinu (1890) șed. II. Nr. prot. 19 lit. h) Nr. 2 apoi cu concludul comitetului dto 16 Fauru a. c. Nr. prot. 40 lit. a).

ad b) că redacțiunea foicei „Transilvania“ a însoțit în Nr. 9 din Septemvrie a. c. al numitei foi, în partea oficială, concludul adunării generale, referitor la organul Asociațiunii, cu o notița a sa. În notița aceea, redacțiunea declină dela sine de a fi cerut „vre-o urcare a remunerațiunii“ redactorului sau „vre-unu ajutoru ordinaru sau extraordinaru pentru redactarea foicei“. Redactorul aru fi cerut numai, ca comitetul să împartă însuși din mii de floreni, votată

pentru scopuri literare, remunerațiunii scriitorilor, cari din indemnă propriu voră publica în organulă Asociațiunii lucrări de merită științifice literare. Cererea acésta a redactorulăi ară fi fostă și considerată la Nr. 4 ală concursulăi literară, publicată în Nr. 1 ală „Transilvaniei“ din anulă curentă. De angajeamentulă luată la Nr. numitū din concursulăi literară față de cei-ce au scrisū și voră scrie în organulă Asociațiunii, comitetulă ară fi trebuită să facă amintire în raportulă seū generală prezentatū adunării generale din Hațegū și suma provădută spre scopulă acesta ară fi trebuită să o înducă și în proiectulă de budgetă. În locū de a se urma așa, s'a prezentatū adunării generale propunerea de a se urca remunerațiunea redactorulăi, care propunere nu'și are temeiulă seū în nici o cerere și în nici o necesitate.

Comitetulă hotăresce:

ad a) Comitetulăi primescă cu regretă abdicarea primū-secretarulăi pe timpulă dela 1 Ianuarie 1892 încolo și în una din ședintele proxime va face provisiune pentru substituirea lui în modū interimală până la adunarea generală ordinară din anulă viitoră.

ad b) Se constată din actele comitetulăi Asociațiunii, că dlū secretarū I. și redactorū alū „Transilvaniei“, Ioanū Popescu, n'a cerutū nici dela comitetū nici dela adunarea generală a Asociațiunii urcarea remunerațiunii de fl. 400 ca redactorū; ci ceea-ce a cerutū domnia sa a fostū, ca separatū de remunerațiunea ordinară de 400 fl. sē se deē din suma de 1000 fl. votată de adunarea generală pentru scopuri literare, anumite sume sub titlulă de remunerațiune a colaboratoriloră la fōi'a „Transilvania“, angagiați de domni-a sa, avēndū acele sume de remunerațiune să formeze o pozițiune separată în budgetū.

Totū din acte să constată însă și aceea, că comitetulă Asociațiunii n'a afirmatū nici în protocoalele sale și nici în raportulă seū generală, că redactorulăi fōi, dlū I. Popescu, ară fi cerutū urcarea remunerațiunii de redactorū.

Se constată mai departe, că prin conclusulă seū referitorū la concursulă literară, comitetulă a pusū, ce e dreptū, în vedere premiarea, din mii de florini votată pentru scopuri științifice literare, a celorū mai bune studii „care se voră publica sau s'au publicatū dela adunarea generală din Făgărașū (1889) prin mijlocirea organulăi Asociațiunii „Transilvania“; se constată însă și aceea, că în conformitate cu conclusulă seū dtō 16 Februarie a. c. Nr. prot. 40 comitetulă, condusū de experiențele făcute, s'a abătutū cu totulă dela practica indicată în conclusulă referitorū la concursulă literarū și a hotărītū, să cēră *însuși* dela adunarea generală, ca aceea să voteze secretarulăi I. și redactorulăi fōiei „Transilvania“, în respectulă, de a putē remunera pe colaboratorii seī, pentru viitoră, o remunerațiune mai mare și mai corespundătoare ca în trecutū; se constată decī că prezentāndū în raportulă seū cătră adunarea generală din Hațegū propunerea pentru votarea unei remunerațiunii mai mari pentru primū-secretarulăi și redactorulăi fōiei

„Transilvania“, comitetul n'a făcutu alta, decâtu a executatū con-
clusulū, ce însuși l-a luatū în ședința sa dela 16 Februarie a. c.
sub Nr. prot. 40 și că prin urmare raportulū comitetulū cătră
adunarea generală a fostū și în punctulū acesta exactū.

În vederea acestora comitetulū nu află nici decâtū motivată
notița făcută de dlū Ioanū Popescu primū secretarū și redactorū
alū „Transilvaniei în Nr. 9 pag. 281 din anulū curentū și partea ofi-
cială din numita fôe, unde s'a publicatū protocolulū adunării gene-
rale ținute în Hațegū, cu atâtū mai puținū află elū acea notiță
potrivită la acestū locū.

Nr. 242. Secretarulū II raportéză asupra petițiunilorū, ce
în urma concursulū de sub Nr. 350 dto 18 Septemvre a. c. aū
întratū la comitetulū Asociațiunii pentru stipendiū și pentru unū
ajutorū. La stipendiile vacante și anume:

a) la stipendiulū de 60 fl. v. a. pe anū din fundațiunea „Mar-
inovicii“;

b) la stipendiulū de 20 fl. pe anū din fundațiunea „E. D. Bașota“;

c) la stipendiulū de 50 fl. pe anū din fundațiunea „Dobâca“ și,

d) la stipendiulū de 40 fl. pe anū din fundațiunea „Radu M. Riurénū“
aū întratū cu totulū 37 de petițiuni dintre care 3 întârziată.

La ajutorulū de 25 fl. pe anū, meritū pentru învățacei dela
meserii, s'aū prezentatū 10 petițiuni, dintre care una întârziată.

Avëndū în vedere, ce privesce cele 4 stipendiū, sporulū făcutū
în studii precumū și starea familiară a concurențilorū, éru în ce privesce
ajutorulū de 25 fl. felulū meseriei, cualificațiunea, sporulū în meseria
începută și împregiurările familiare ale concurențilorū se decide:

— Stipendiulū de 60 fl. pe anū din fundațiunea „Marinovicii“
se votéză tinerulū George Văsiu din Săsăușū, studentū de clasa
a VI la gimnasiulū de statū din Sibiiū; stipendiulū de 20 fl. pe
anū din fundațiunea „E. D. Basotă“ se acórdă tinerulū Ioanū
Candrea din Négra, studentū de clasa a V. la gimnasiulū din Beiușū;
stipendiulū de 50 fl. pe anū din fundațiunea „Dobâca“, se conferă
tinerulū Gavrilū Todica din Iclodulū mare, studentū de clasa a III
la gimnasiulū din Gherla, și în fine stipendiulū de 40 fl. pe anū din
fundațiunea „Radu M. Riurénū“ se dă tinerulū Alexandru Vasile
din Sibiiū studentū de clasa a III la gimnasiulū luteranū din Sibiiū.
Ajutorulū de 25 fl. pe anū se acórdă tinerulū Ioanū Spinianū,
învățacelū de templeăria (mășăria) în Brașovū.

Nr. 243. Bibliotecarulū Asociațiunii, dlū N. Toganū, prin
hârtia dto 5 Noemvrie a. c. cere între altele, a se procura pentru
biblioteca Asociațiunii dulapurile de lipsă, ca să se pótă adăpostí
și opurile întrate din însemnatele donațiuni ale fericțiilorū S. Manguicū,
Dr. Iosifū Hodoșū, și Dr. I. Moga, și a se putē face astfelū aran-
giamentulū corespundētorū (Ex Nr. 454).

— Cu procurarea dulapurilorū trebuinciose se însărcinéză
cassarulū și bibliotecarulū Asociațiunii, cărorā li se dă autorisarea
recerută în acestū objectū.

Nr. 244. Dómna Ana vöd. Dr. I. Moga, prin hártia dto 2 Noemvrie a. c. încunosciintéză pre acestü comitetü, că dënsa, în conformitate cu dispozițiunile neuitatului sëu soțü, ține la dispozițiune 10 acțiuni de ale primei bănci de asigurare mutuală „Transilvania“ din Sibiiü cu cuponele pre 1 Februarie 1892 în valörea nominală de 1000 fl. v. a., cari să fiă primite și administrate din partea acestü comitetü ca o fundațiune specială cu numirea „fundațiunea Dr. Ioanü Moga și soția sa Ana născută Bologa“ și cu menirea de a servi pentru cultura femeii române din Ardélü, avëndü a face o parte din averea totală a Asociațiunii, pe lângă unele reserve ce vorü fi a se fixa mai de apröpe în actulü fundatiöналü. Din produsulü fundatiöналü vorü fi a se crea și distribui stipendiü pentru fete de naționalitate română din Ardealü, fără distingere de confesiune, cari frecuentéză vre-o scölä de fete cu caracterü naționalü românescü respective confesionalü românescü, în prima liniă scöla civilă de fete a Asociațiunii și scöla elementară a „Reuniunii femeilorö române din Sibiiü“.

În scopulü arëtatü vorü fi a se folosí 80% din venitulü anualü ér' 20% arü fi a se adauge la capitalü.

Concurenteles, care vorü documenta, că sântü descedente din familia fericitulü Dr. I. Moga sëü din familia Bologa, vorü fi a se preferí, ceteris paribus. Dómna Ana vöd. Dr. I. Moga oferă apoi și frumösa bibliotecă scientifică medicală a fericitulü sëu soțü, constätätöre din 100 diferite opuri în 26 tomuri legate și 28 broșuri, spre a fi încorporatä la biblioteca Asociațiunii. (Ex. Nr. 451/1891).

— Comitetulü primesce cu mulțumită fundațiunea de 1000 fl. v. a. făcută de dómna Ana vöd. Dr. I. Moga și o va administra sub numirea „fundațiunea Dr. I. Moga și soția sa Ana născută Bologa“ în sensulü indicațiunilorö nobililorö ei întemeietörö, fiindü însärcinatü cassarulü Asociațiunii, dlü G. Candrea cu luarea în primire și cu cuitarea hártiilorö de valöre puse în vedere. Cu mulțumită se primesce și biblioteca scientifică medicală a fericitulü Dr. Ioanü Moga, care bibliotecă a și întratü la Asociațiune și s'a și încorporatü la biblioteca acesteia.

În legätură se însärcinéză cassarulü și secretarulü II alü Asociațiunii së pregätescă și së subșternă la timpulü sëu comitetulü spre stabilire unü proiectü de actü fundatiöналü pentru fundațiunea „Dr. Ioanü Moga și soția Ana născută Bologa“.

Nr. 245. Au întratü la comitetü taxe de membri dela domniü: V. Mica în Someșü-Odorheiü 5 fl. pro 1891, I. Boroșü în Zabraný 5 fl. pro 1891, P. Mureșanü în Dejü 5 fl. pro 1891; Flor. Hatoșü în Dejü 6 fl. pro 1891; Alex. Cherecheșü în Dejü 5 fl. pro 1891, Ioanü R. Cherecheșü în Dejü 6 fl. pro 1891, Viorica Dr. Mihali în Dejü 5 fl. pro 1891; Dr. Teod. Mihali în Dejü 5 fl. pro 1891; Ludovicü Fräncu în Buzașü 6 fl. pro 1891; Ioanü Vele în Dejü 5 fl. pro 1891; Petru Cherebetü în Cățicäu 5 fl. pro 1891; George Gradovicü în Dejü 5 fl. pro 1891; Teodorü Hermanü în Dejü 5 fl. pro 1891; Dr. Mateiü Papü în Dejü-Ocna 5 fl. pro 1891, Ioanü Goronü în Cușdióra 5 fl.

pro 1891; Ioanū Vaida în Olpretū 6 fl. pro 1891; Alexandru Lemeny în Borșa 5 fl. pro 1891; Simeonū Dragomirū în Gurasada 10 fl. pro 1890/1; Ambrosiu Bersanū în Hațegū 5 fl. pro 1891; Dumitru Furduiū în Alba-Iulia 5 fl. pro 1891; Vasile Marinceaș în Pria 5 fl. pro 1891; Dr. Laurențiu Popū în Abrudū 6 fl. pro 1891; Ioanū Băbuțiu în Brașovū 6 fl. pro 1891; Vasile Chirtopū în Cămpeni 6 fl. pro 1891; Petru Macaveiū în Buciumū 6 fl. pro 1891; Dr. Enea Draia în Abrud-satū 6 fl. pro 1891; Dr. Vasile Fodorū în Abrudū 6 fl. pro 1891; Silviu Lazarū în Abrudū 6 fl. pro 1891; Teofilū Faurū în Abrudū 6 fl. pro 1891; P. Vizășanū în Abrudū 6 fl. pro 1891; N. Cirlea în Abrudū 6 fl. pro 1891; Constantin Cotișelū în Certeeza 5 fl. pro 1891; Iuliū Poruțiu în Cămpeni 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Dărăbantiu în Bistra 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Danciu în Buciumū-satū 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Tobiasū în Abrudū 5 fl. pro 1891; Michailū Cirlea în Abrudū 5 fl. pro 1891; Ioanū Danciu în Ofenbaia 5 fl. pro 1891; Alexandru Papiū în Bistra 5 fl. pro 1891; Romulū Furduiū în Cămpeni 5 fl. pro 1891; Dr. Vasile Preda în Cămpeni 5 fl. pro 1891; Iosifū Ciura în Bucium-Șasa 5 fl. pro 1890; Avironū Macaveiū în Bucium-Șasa 5 fl. pro 1890; Alex. Ciura în Abrudū 5 fl. pro 1891; George Ivașcu în Abrudū 5 fl. pro 1889; Iuliu Mițū în Abrudū-satū 5 fl. pro 1889; Terențiu Giurchescu în Abrud-satū 5 fl. pro 1890; S. Pașca în Salciva inf.; 5 fl. pro 1891; Petru Goșa în Lupșa 5 fl. pro 1891; Maria Soica în Buciumū-Șasa 10 fl. pro 1890/1; I. Popū de Galați în Sibiiū 5 fl. pro 1891; Sabinū Piso în Agnita 5 fl. pro 1891; Ioachimū Păreū în Agnita 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Cocoșū în Zlagna 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Răgnelă în Șorsū 6 fl. pro 1891; Moise Dârlogea în Calborū 3 fl. 50 cr. pro 1891; Emiliū Mandocea în Agnita 3 fl. 50 cr. pro 1891; Daniilū Constandinescu în Ighișdorfū 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Popelea în Boholtū 6 fl. pro 1891; Moise Brumbea în Calborū 6 fl. pro 1891; Dumitru Comșa în Cinculū-mare 6 fl. pro 1891; Vasile Cârstea în Calborū 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Ghermanū în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Alex. Grama în Blajū 5 fl. pro 1891; Iosifū Hossu în Blajū 5 fl. pro 1891; Simeonū Popū Mateiū în Blajū 5 fl. pro 1891; Ioanū Moldovanū în Blajū 5 fl. pro 1891; Silvestru Nistorū în Blajū 5 fl. pro 1891; Vasile Olténū în Blajū 5 fl. pro 1891; George Vancea în Blajū 5 fl. pro 1891; Demetriu Turcu în Blajū 5 fl. pro 1891; Ioanū Orga în Blajū 5 fl. pro 1891; Vasile Turcu în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Alex. Popū în Blajū 5 fl. pro 1891; Alexiū Viciū în Blajū 5 fl. pro 1891; George Bărbatū în Blajū 5 fl. pro 1891, Dr. Isidorū Marcu în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. V. Hossu în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Victorū Smigelschy în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. A. Bunea în Blajū 5 fl. pro 1891; Stefanū Popū în Blajū 5 fl. pro 1891; Aronū Deacū în Blajū 5 fl. pro 1891; Iosifū Vancea în Blajū 6 fl. pro 1891; Petru Suciū în Blajū 6 fl. pro 1891; Gregorie Ordace în Blajū 6 fl. pro 1891; Zacharia Branū în Sâncelū 6 fl. pro 1891; Iosifū Lita în Iclodū 6 fl. pro 1891; Isidorū Albini în Blajū 6 fl. pro 1891; Nicolaū Ionașcu în Blajū 6 fl. pro

1891; Nicolaŭ Ivanŭ în Sibiiŭ 5 fl. pro 1891; Dr. Const. Moisilŭ în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; G. Pletosŭ în Năsăudŭ 2 fl. 50 cr. pro 1891; Gerasimŭ Domide în Rodna-vechiă 6 fl. pro 1891; Petru Verticŭ în Mocodŭ 6 fl. pro 1891; Leonŭ Piciŭ în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; Gregoriŭ Cintereiŭ în Feldru 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Ciocanu în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; Constantinŭ Antonŭ în Năsăudŭ 6 fl. pro 1891; Bartolomeiŭ Baiulescu în Braşovŭ 5 fl. pro 1891; Ilie Câmpeanŭ în Varvizŭ 5 fl. pro 1891; Maximŭ Codarcea în Pogăcéua 10 fl. pro 1890/1; Ioanŭ Codărcea în Oroii 10 fl. pro 1890/1; Ioanŭ Maniŭ în Riciŭ 5 fl. pro 1891; Vasile Hossu în M.-Oşorheiŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Pantea în Riciŭ 6 fl. pro 1891; Filipŭ Popŭ în Bandŭ 6 fl. pro 1891; Petru Draghiciŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Toma Haneşŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Aurelŭ Popoviciŭ Barzianŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Vladŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Dr. Stefanŭ Erdely în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Iosifŭ de Orbonaşŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Danilŭ Davidŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Augustinŭ Nicŭră în Deva 5 fl. pro 1891; Simionŭ Corneanŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Ilie Popoviciŭ în Sibişelŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Boteanŭ în Bintiŭtŭ 5 fl. pro 1891; Nicolaŭ Popoviciŭ în Oręştiă 5 fl. pro 1891; Dumitru Iosifŭ în Beriŭ 5 fl. pro 1891; Laurianŭ Bercianŭ în Romosŭ 5 fl. pro 1891; Procopŭ Herlea în Cugirŭ 5 fl. pro 1891; Nicolaŭ Nestorŭ în Oręştiă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Bărăbantŭ în Cugirŭ 6 fl. pro 1891; Petru Hancheşŭ în Glodŭ 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Demianŭ în Balşa 6 fl. pro 1891; Simeonŭ Filimonŭ în Vormaga 6 fl. pro 1891; Candinŭ Cristea în Bozeşŭ 6 fl. pro 1891; Alexandru Vladŭ în Banpatacŭ 6 fl. pro 1891; Ios. Bogdanŭ în Mada 6 fl. pro 1891; Part. Crişanŭ în Branisce 6 fl. pro 1891; Moise Popescu în Almaşul-mare 6 fl. pro 1891; N. Costea în Almaşul de mijlocŭ 6 fl. pro 1891; Sabinŭ Piso în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; Olimpiu Oprea în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; Pompiliŭ Piso în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; Simeonŭ Deacŭ în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; Ioanŭ Steaja în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; Elisabeta Lampi în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; George Ilianţiu în Săcărëmbŭ 6 fl. 1891; Maximilianŭ Ambruşŭ în Săcărëmbŭ 6 fl. pro 1891; Gabrielŭ Manŭ în Bistriţă 20 fl.; Dr. D. Ciută în Bistriţă 5 fl.; Dr. G. Triponŭ în Bistriţă 5 fl.; Alexandru Silaşi în Bistriţă 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Baciŭ în Solymos 5 fl. pro 1891; Iacobŭ Morariŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Balanŭ în Blajfalăulŭ supr. 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Bersanŭ în Sebeşulŭ-infer. 5 fl. pro 1891; Michailŭ Popŭ în Szt-Ivanŭ 5 fl.; Stefanŭ Poruţiu în Bistriţă 6 fl. pro 1891; Vasile Popiţanŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; George Cŭrteanŭ în Bistriţă 5 fl. pro 1891; Augustinŭ Cheţanŭ în Bohalma 6 fl. pro 1891; Alexandru Mutu în Adămuşŭ 2 fl. 50 cr. pro 1891; Dr. Emilŭ Gerasimŭ în D.-Szt.-Mărtinŭ 1 fl. pro 1891; Clemente Raicu în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Buzea în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; Pompiliŭ Predovici în Merchęsa 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Brotea în Mateiaşŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Lupu în Jibertŭ 5 fl. pro 1891; N. D. Mircea în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; A. Stroia în Cohalmŭ 6 fl. pro 1891; I. Boranicŭ în Cohalmŭ 5 fl. pro

1891; G. Spornicū în Cohalmū 5 fl. pro 1891; G. Filipū în Tășnadū 5 fl. pro 1891; Pavelū Luncanū în B. Prundū 6 fl. pro 1891; Dr. I. Mețianū în Zernești 5 fl. pro 1891; Nicolaū Pinciū în Zernești 5 fl. pro 1891; Nicolaū Crintea în Zernești 5 fl. pro 1891; Aldimirū Badiū în Zernești 5 fl. pro 1891; Dr. Eug. Mețianū în Zernești 5 fl. pro 1891; Ioanū Danū în Zernești 5 fl. pro 1891; Garoiū Stanciū în Zernești 5 fl. pro 1891; Gavrilū Iuhasū în Zernești 5 fl. pro 1891; I. cav. de Pușcariū în Branū 5 fl. pro 1891; Iacobū Popeneciū în Branū 5 fl. pro 1891; Ioanū Rațiu în Branū 5 fl. pro 1891; Moise Micū în Poiana-mêrului 5 fl. pro 1891; Nicolaū Grozea în Tohanulū-vechiū 5 fl. pro 1891; Ioanū Strevoiu în Zernești 6 fl. pro 1891; Ioanū Gorniță în Zernești 6 fl. pro 1891; George Tămașu în Tohanulū-vechiū 6 fl. pro 1891; Eliseiū Nemeșu în Tohanulū-vechiū 6 fl. pro 1891; Comuna Poana-mêrului 5 fl. pro 1891; Ioanū Vodă în Poana-mêrului 6 fl. pro 1891; Iacobū Zorca în Vlădeni 6 fl. pro 1891; Nistorū Podarū în Vlădeni 6 fl. pro 1891; Nicolaū Mănoiu în Branū 6 fl. pro 1891; Nicolaū Oncescu în Rêhêu 5 fl. pro 1891; Comuna politică Rêhêu 5 fl. pro 1891; Zevedeiū Mureșanū în Sas-Sebeșū 5 fl. pro 1891; Ilie Moga în Sas-Sebeșū 5 fl. pro 1891; Simeonū Ghibu în Pianulū-sup. 5 fl. pro 1891; Mateiū Savu în Sas-Sebeș 5 fl. pro 1891; Nicolaū Beu în Sas-Sebeșū 6 fl. pro 1891; Ioanū Drăganū în Sas-Sebeșū 6 fl. pro 1891; Alexandru Dobrescu în Sas-Sebeșū 6 fl. pro 1891; Dr. P. Isacū în Sas-Sebeșū 6 fl. pro 1891; Ioanū Onițu în Sas-Sebeșū 6 fl. pro 1891; Samoilū Roșu în Sas-Sebeșū 6 fl. pro 1891; Ioanū Stoicuța în Săsciori 6 fl. pro 1891; Serghiu Medeanū în Sas-Sebeșū 5 fl. pro 1891; Lazarū Roșculețu în Banatujfalu 6 fl. pro 1891; Olimpiū Barboloviciū în Șimleu 5 fl. pro 1891; Simeonū Orosū în Șimleu 5 fl. pro 1891; Theodorū Popū în Ortelecū 5 fl. pro 1891; Ioanū Serbū în Siciu 5 fl. pro 1891; Dem. Suciū în S. Ceh 5 fl. 1891; Teodorū Lenghelū în Stremțu 5 fl. pro 1891; Ioanū Ch. Dragomirū 5 fl. 1891; Vasile Pătcășu în Hatvanū 5 fl. pro 1891; Gavrilū Vaida în Bobota 5 fl. pro 1891; Andreiū Medeanū în Șomcuta-mare 5 fl. pro 1891; Ilie Popū în Șomcuta-mare 6 fl. pro 1891; Teofilū Dragomirū în Lupôia 6 fl. pro 1891; Ilie Buchia în Coltirea 6 fl. pro 1891; Nicolaū Nilvanū în Șomcuta-mare 6 fl. pro 1891; Ioanū Ghețe în Năsêudū 6 fl. 1891; Gavrilū Cherebețu în Odorheiū 6 fl. pro 1891; Petru Popū în Barta 6 fl. pro 1891; Ioanū Dușe în Săcășanū 6 fl. pro 1891; Vasile Mureșanū în Luacesci 6 fl. pro 1891; George Maiorū în Nadeșulū-românū 6 fl. pro 1891; Emiliū Branū în Biusa 6 fl. pro 1891; Michaiū Bohățelū în Supurulū de susū 6 fl. pro 1891; Vasile Gavri în Supurulū de susū 6 fl. pro 1891; Vasile Popū în Mureșulū-mare 6 fl. pro 1891; Ilie Vlassa în Blajū 5 fl. pro 1891; Georgiu Pușcariū în Becleanū 5 fl. pro 1891; Teodorū Cotuțu în Dinga 6 fl. pro 1891; Ioanū H. Boteanū în Nușfalêu 6 fl. pro 1891; Ioanū Cupcea în Magherușū 6 fl. pro 1891; Alexandru Morariū în Becleanū 6 fl. pro 1891; Simeonū Moldovanū în Becleanū 5 fl. pro 1891; Simeonū Popanū în Figa 2 fl. pro 1891; George Micu în Nușfalêu 5 fl. pro 1891; George

Russu în Odorheiu 5 fl. pro 1891; Simeon Popu în Luna 5 fl. pro 1891; Ioan Vasinca în Bedeleu 6 fl. pro 1891; Silvestru Moldovanu în Turda 5 fl. pro 1891; Ioan Suciuc în Tritiul de sus 5 fl. pro 1891; Ioan Petricașu în Turda 5 fl. pro 1891; Iuliu C. Vlăduțu în Turda 5 fl. pro 1891; Dr. G. Ilea în Cluj 5 fl. pro 1891; Andrei Mezei Câmpeanu în Nadeșul-săsesc 6 fl. pro 1891; Teodor Danu în Nadeșul-săsesc 5 fl. pro 1891; Zacharia Tataru în Elisabetopole 6 fl. pro 1891; Stefan Morariu în Elisabetopole 6 fl. pro 1891; Dr. Nicola Calefariu în Seliste 5 fl. pro 1891.

— Spre sciință.

Sibiiu, d. u. s.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Ioan Crișianu m. p.,
secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încrede d-lor: Z. Boiu, Ioan Russu, P. Cosma.

S'a cetit și verificat. Sibiiu, în 2/14 Novembre 1891.

Partenie Cosma m. p.

Zacharia Boiu m. p.

I. V. Russu m. p.

CONSEMNAREA

sumelor colectate în favorul școlii civile de fete a „Asociațiunii transilvane“ prin dl Partenie Cosma.

Maria Bânda, economă în Slatina; Ales. Popoviciu, notar în Carpa câte 1 fl.; Maria Vesc, economă în Dobra 50 cr.; Costan Muntenu, econ. în Mehes; Simion Gogancea, econ. în Szt.-Mihálytelke; Simion Buzanu, econ. în Kis-sármás; Dumitru Bizovanu, econ. în Gura-Dobra câte 1 fl.; Toma Sindre, econ. în Dobra 50 cr.; Dumitru Rodenu, în Poiana 1 fl.; Aron Herbal, econ. în Dobra 50 cr.; G. Stirbu, econ. în Santuhalma; I. Bogdanu, econ. în Farago câte 1 fl.; Eugeniu Marinovits, proprietar în Sas-Reghin 2 fl.; Vasile Grama, econ. în Hétkük; Ilie Teleceanu, econ. în Felső-Oros câte 1 fl.; Ion G. Cosean, econ. în Reghin 1 fl. 50 cr.; M. Cătană, Michailu Slecta, econom în Reghin; Dănilă Rusu, econ. în Ujlak câte 1 fl.

Avisu pentru abonenți!

Cu Nrul acesta alu fôiei încetă abonamentul d-lor, cari nu sânt membri ai Asociațiunii. Acei d-ni dară, dorind a avé fôia și pe viitor sânt invitați a trimite până la finea anului curentu prețulu abonamentulu de 3 fl. v. a. (9 franci) la comitetulu Asociațiunii în Sibiiu, strada Morii Nr. 8.

Administrațiunea fôiei „Transilvania“.

Editura Asoc. trans. Redactoru: I. Popescu. Tiparul tipogr. archidiec.

